

Innhold

Forord	13
Kapittel 1 Engelsk – bro eller barriere?	15
En dag i august år 1960	15
En dag i august år 2000	15
Spesielle områder	16
Engelsk – bro eller barriere?	17
Som frø med vinden	18
Engelsk og anglonorsk	18
Språklig bevisstgjøring	19
Norsk språkråds kampanjer mot anglonorsk	20
Lånord og fremmedord	21
Ord- og fraselån	22
Påvirkning på norsk setningsbygning	23
Språkveksling	25
Engelsk som bruksspråk i Norge	26
Det visuelle miljøet	27
Typer av påvirkning: sammenfatning	29
Prosjektet “Engelsk i norsk språk og samfunn”	30
Hva vi vil med denne boka	30
Forslag til videre lesning	32
Oppgaver på nettet	32
Kapittel 2 Fra øyspråk til verdensspråk	33
Engelsk for fire hundre år siden	33
Fra 1500 til 1900	34
Engelsk i dag	35
Språket hvor solen aldri går ned	35
De tre kretsene	36
Engelsk i Norge	37
Engelsk i Europa	38
Toubon or not Toubon	39
Engelsk – ett språk eller flere?	40
Amerikansk engelsk	40
Andre varianter av engelsk	43
Engelsk som andrespråk	43

	Engelsk som fremmedspråk	45
	Pidgin- og kreolspråk	47
	Engelsk som verdensspråk	48
	Hvem eier det engelske språket?	49
	Engelsk i framtiden	51
	Forslag til videre lesning	51
Kapittel 3	Lånord fra vikingtid til nåtid	53
	Språk i kontakt	53
	Engelsk – bastardspråket	53
	Fra gammelengelsk til moderne engelsk	55
	Lånordenes arkeologi	57
	Gammelengelske lån fra latin	58
	Lånord fra skandinavisk	59
	Lånord fra fransk	63
	Nyere klassiske lånord i engelsk	67
	Nyere lånord fra andre språk	69
	Lånord i norsk	70
	Tidlige lånord fra engelsk	73
	1800-tallet	73
	1900-tallet	76
	Den engelske innflytelsen på norsk i USA	78
	Språkkontakt og språkforandring	80
	Forslag til videre lesning	82
	Om lånord i engelsk	82
	Om lånord i norsk	82
	Om amerikansk-norsk	82
Kapittel 4	Hvem bruker lånord og hvorfor?	83
	Hvor vanlige er engelske lånord?	83
	Engelske lånord i ordbøker	83
	Engelske lånord i løpende tekst	84
	Synlighet	84
	Noen engelskdominerte områder	85
	<i>Popmusikk</i>	85
	Hvis alle må synge på engelsk, får vi aldri noen ny Prøysen	88
	<i>Mote og klær</i>	88
	<i>Sport</i>	90
	Fotball gjennom 100 år	93
	... the decision is Lillehammer	96
	<i>Film og TV</i>	97
	Filmtitler	99

Uoversatte filmtitler fra 1992	100
Engelsk på TV	101
TV-reklame.....	103
Reality TV?.....	104
<i>Reklame</i>	105
Engelsk terminologi i reklame.....	107
Navn på reklamebyråer.....	108
<i>Økonomi og næringsliv</i>	109
Engelsk – et must i business – nødvendig i næringslivet?	110
Økonomisk utdanning og engelsk som bedriftsspråk	111
Stillingsbetegnelser	112
Navn på firmaer og bedrifter	113
<i>Personnavn</i>	114
<i>Data</i>	115
Chat-chat-chat	116
Kallenavn	116
Lånord	117
Språkveksling.....	117
<i>Talespråk</i>	119
<i>Slang</i>	120
Narkotikaslang	121
Slang i ungdomsspråket	122
Holdninger blant forskjellige brukergrupper	123
Motiv for å bruke engelske lånord	127
Å beskrive virkeligheten	127
Å skape lokalfarge	128
Å trekke til seg oppmerksomheten	129
Å leke med språket	129
Å uttrykke følelser	130
Å uttrykke identifikasjon	131
Påvirkning ovenfra og nedenfra	131
Forslag til videre lesning	132
Kapittel 5 Hva skjer med lånordene?	133
... lige saa lette og bekvemme som vore oprindelige gamle Ord	133
Forskjellige typer integrering	133
<i>Formell integrering</i>	134
<i>Sosial integrering</i>	134
<i>Psykologisk integrering</i>	135
<i>Leksikalsk integrering</i>	136
Strategier for integrering av lånord.....	136

	Innlåningsprosessen	138
	Lånord i forskjellige språk	140
	Språkpolitisk styring	143
	Innlåningskanaler og språkkunnskap	144
	Hva skal lånordene brukes til?	145
	Sosiolingvistiske faktorer	146
	“Tiden integrerer alle ord”?	146
	Forslag til videre lesning	148
Kapittel 6	Uttale og skrivemåte	149
	Hva er egentlig et norsk ord?	149
	Fonologisk integrering: norsk uttale av engelske lånord	149
	<i>Trykk, tonem og intonasjon</i>	150
	<i>Lydsystemet i engelsk og norsk</i>	151
	<i>Britisk eller amerikansk uttalemodell?</i>	153
	<i>Hvordan lånordene uttales</i>	154
	Vokalene (monoftonger)	155
	Diftongene	158
	Konsonantene	160
	Uttalevariasjon og -problemer	161
	Ortografisk integrering: engelske lånord og norsk rettskrivning	162
	<i>Generelle prinsipper for staveendring</i>	163
	<i>Staveendringer i engelske lånord i norsk</i>	164
	<i>Norsk språkråds vedtak om staveendringer – utbredelse og gjennomslagskraft</i>	167
	<i>Skrivemåte – variasjon og problemer</i>	170
	Samspill mellom bøyning og stavemåte	170
	Markering av lengde	171
	Apostrof og særskriving	171
	Forslag til videre lesning	172
	Om tilpasning til norsk uttale	172
	Om tilpasning til norsk ortografi	173
Kapittel 7	Bøyning og betydning	175
	Morfologisk integrering: de engelske lånordene bøyd på norsk	175
	<i>Bøyning og ordklasser</i>	176
	<i>Verbbøyning</i>	177
	Når verbet beholder sin engelske form	179
	<i>Adjektivbøyning</i>	180
	<i>Substantivbøyning</i>	181
	En skala for gradvis integrering av substantiv	182

Tildeling av grammatisk kjønn (genus)	183
Kjønnsvirring	186
Flertallsbøyning av substantiv	187
Den problematiske flertalls-s'en	188
Hva påvirker språkbrukernes valg av flertallsendelse?	188
• <i>Ordets alder og frekvens</i>	188
• <i>Stavemåte</i>	189
• <i>Stammeendelse</i>	189
• <i>Ordets lengde og kompleksitet</i>	189
• <i>Referanse</i>	190
• <i>Distansemarkering</i>	190
• <i>Sosiolingvistiske faktorer (språkbrukernes jønn, alder og sosiale klasse)</i>	191
Klips-ord	192
Er flertallsendelsen -s blitt en del av det norske språkssystemet?	195
“Rot i systema”?	196
Semantisk integrering: engelske lånords betydning på norsk	197
<i>Hva påvirker lånordenes betydning på norsk?</i>	198
“Farmen” – virtual reality eller virkelig gård?	199
Norske avledninger	200
Slangord og “releksikalisering”	200
Innlåningsruten	200
Språkkontakt og gjennlån	201
Ellipse og “smør på flesk” i sammensatte ord og uttrykk	202
Andre typer betydningsutvikling	205
Falske og troløse venner	206
Endringer i det norske ordforrådet	207
Er norsk et fattig språk, sammenliknet med engelsk?	208
Forslag til videre lesning	209
Kapittel 8 Indirekte lån og avløserord	211
Å låne betydninger	211
<i>Hva er en atlet?</i>	211
<i>Å kjøpe et argument</i>	217
Vurdering av betydningslån	218
Å lage nye ord	218
<i>Avløserord</i>	219
Eksempler på avløserord i islandsk	220
Eksempler på avløserord i svensk	221
Når trenger vi avløserord?	221
Hvordan kan vi introdusere avløserord?	222
Støtte	223

På godt norsk	224
Som det heter	225
Omvendt støtte	225
<i>Konkurransen mellom direkte lån og avløserord</i>	226
Hjemmeseier	238
Uavgjort	239
Borteseier	240
<i>Diskusjon av noen enkelttekstempler</i>	241
Airbag	241
Beachvolley	242
Comeback	242
Deadline	243
E-mail	243
Hacker, hacking	243
Headhunter, headhunting	244
Keyboard	244
Outsourcing	244
Reality-TV	245
Spinoff	245
Walkman	246
Whiplash	246
Oversetternorsk	247
Språket – et levende hav	249
Forslag til videre lesning	250
Om avløserord	250
Om oversetternorsk	250
Kapittel 9 Lånord og språkveksling	251
Hva er språkveksling?	251
Noen forskjeller mellom språkveksling og lånord	252
<i>Lengden på (og frekvensen av) det engelske elementet</i>	253
<i>Språkveksling og de ulike ordklassene</i>	253
<i>Fremmedhetsmarkører i skrift og tale</i>	254
<i>Integrering i norsk bøyningssystem og syntaks</i>	255
<i>Språkveksling vs. lånord: en oppsummering</i>	255
Forskjellige typer språkveksling	256
I hvilke situasjoner forekommer språkveksling?	257
Språkveksling i talespråket	257
<i>Ungdomsspråk</i>	258
<i>Noen eksempler fra UNO-undersøkelsen</i>	258
Språkveksling i skriftspråket	262
<i>Posisjon i teksten</i>	263
<i>Sitatleken igjen</i>	264

<i>Språkveksling i skriftlige sjangrer som ligger nær opptil talespråket</i>	266
Hvorfor forekommer språkveksling?	269
Hva gjør språkveksling med språket vårt?	270
Forslag til videre lesning	271
Kapittel 10 Engelsk eller ikke engelsk – <i>is that the question?</i>	273
Hva er spørsmålet?	273
Norsk – et truet språk?	273
Lånord og språkveksling	273
Forholdsregler	274
Domenetap	274
Engelsk i næringslivet	274
Engelsk ved universitet og høyskoler	275
Planer for styrking av nordiske språk	277
Norskundervisningen	279
Engelskundervisningen	280
Engelsk som lingua franca	281
Engelsk – yin og yang	282
Forslag til videre lesning	283
Litteraturliste	285
<i>Ordbøker</i>	285
<i>Hovedfagsoppgaver, Institutt for britiske og amerikanske studier, Universitetet i Oslo</i>	286
<i>Andre hovedfagsoppgaver</i>	286
<i>Annen litteratur</i>	287
<i>Elektroniske kilder</i>	292
Emne- og personregister	293
Ordregister	303